

Maailman pakolaispäivä -seminaari

20.6.2016, Turku

Siirtolaisuusinstituutti järjesti 20.6.2016 Maailman pakolaispäivän seminaarin. Joka vuosi eri puolilla maailmaa YK, sen pakolaisjärjestö UNHCR, kansalaisyhteiskunnan toimijat, viranomaiset ja pakolaiset järjestävät erilaista ohjelmaa maailman pakolaispäivänä. Tavoitteena on osoittaa tukea ihmisille, jotka ovat joutuneet pakenemaan kotimaansa sisällä tai sen rajojen yli. Siirtolaisuusinstituutin seminaarissa jaettiin John Morton -palkinto akatemiaturkija Marja Tiilikaiselle hänen tutkimuksestaan somalien parissa. Tämän lisäksi pakolaisuuden nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä puhuivat IOM:n Suomen maatoimiston päällikkö Simo Kohonen ja SPR:n Varsinais-Suomen piirin toiminnanjohtajat Pauli Heikkinen. Oheisen puheen tilaisuudessa piti Behran Ben Ahmadi, vuoden 2016 kurdi ja vuoden 2016 uusturkulainen.

Behran Ben Ahmadi

Kokemuksia pakolaisuudesta

Miksi olet pakolainen?

Miltä pakolaisuus tuntui silloin ja millaista se on nyt?

Millaiseksi koet oman maasi ja nykyisen?

Millaiseksi näet tulevaisuutesi, oletko suomalainen, kurdi vai jotain siltä väliltä?

Mitä koti merkitsee sinulle?

Olen kurdi, kuulun kansaan, jota on vainottu käytännössä koko sen olemassaolon ajan. Kurdeilla ei vielä ole omaa maata ja kurdeja vainotaan edelleen, siinä mielessä mikään ei ole muuttunut. Jollain tasolla voisi sanoa, että kurdien pakolaiskysymys on astetta vaikeampi, kuin tavalliset pakolaiskysymykset.

Irakin ja Iranin välinen sota alkoi 22. syyskuuta 1980 ja päättyi 20. elokuuta 1988. Perheeni joutui pakenemaan tämän sodan jaloista turvaan jonnekin, missä olisi "rauha". Rauha lainausmerkeissä siksi, että tuolloin ei Irakisessa voitu kutsua mitään aluetta rauhalliseksi. Perheemme oli yksinkertaisesti pakko paeta. Tämän seurauksena äitini joutui jättämään taakseen omat vanhempansa, sisaruksensa ja sukulaisensa. Isäni ja äitini päätyivät Irakin puolelle pieneen Romadin kaupunkiin. Elämää siellä väritti jokapäiväinen pelko ja vaino. Saddamin sotilaat olivat miehittäneet alueen. Turvallisuus oli tyhjä sanoa, pohjimmiltaan vain kaukana siintävä unelma vanhemmilleni.

Paikka jossa asuimme, oli keskellä ei mitään, 100 km joka suuntaan oli tyhjää. Isäni joutui ajamaan juurikin tuon 100 kilometriä edes takaisin päivittäin, jotta sai perheelleen

ruokaa pöytään. Tuohon aikaan isäni oli yksi niistä harvoista, joilla oli auto. Hän oli saanut sen vanhemmiltaan. Joka päivä Romadista lähti ihmisiä hakemaan ansiota perheilleen ja joka päivä se koitui jollekin onnettomalle viimeiseksi matkaksi, Joka päivä joku ei palanutkaan enää koskaan kotiin. Vielä tänäkin päivänä monissa perheissä odotetaan kuumeisesti jotain tiedon rippeitä näistä kadonneista pojista, tytöistä, äideistä tai isistä. Kaikki toivo heidän jälleennäkemisen suhteen on jo kauan aikaa sitten heitetty, mutta kunhan tulisi edes joku varmuus millaisen kohtalon kadonnut on kohdannut. Pikkuhiljaa alueelle alkoi tulla sotaa pakoon yhä enemmän ja enemmän kurdipakolaisia. Pieni kaupunki laajeni ja sinne alkoi syntyä jonkinlainen elämä. Sellaista ei Suomessa kutsuttaisi elämäksi, se oli lähinnä päivittäistä kamppailua elossa pysymisestä, jota varjosti kaiken aikaa pelko, vaino ja väkivalta.

En tietenkään pysty kertomaan tarkkoja aikoja ja päivämääriä, koska olin siihen aikaan vielä pieni lapsi, olen syntynyt 1987. Kuusivuotiaana aloin myydä paikallisella jalkapallo- ja lentopallokentällä makeisia ja suolattuja siemeniä. Myymisestä ansaitsemani rahat annoin

aina äidille säilytettäväksi. Pyysin häntä pitämään rahoista hyvää huolta, ei siksi, että elätäisin perheeni, ei, motiivini oli itsekkäämpi. Tahdoin mennä kouluun. Se oli pienen pojan, Berhanin suurin unelma. En uskaltanut puhua asiasta kotona ja siitä ei tiedettykään mitään, kunnes menin salaa ilmoittautumaan kouluun oppilaaksi, jolloin vääjäämättä paljastuin.

Tiesin minä päivänä ja mihin aikaan tuleva opettajani tulee vahvistamaan koulupaikkani vanhemiltani. Ennen sitä pyysin äidiltäni rahaa uusien housujen ja paidan hankkimiseen. Ostin myös kengät. Kenkiä en ollut ikinä aiemmin käyttänyt, meillä ei yksinkertaisesti ollut varaa sellaisiin. Koululaisten kuului käyttää siistejä vaatteita ja kenkiä ja siksi olin pakotettu hankkimaan sellaiset. Vanhemmat tietysti suuttuivat, kun tulin kotiin uusien tavaroiden kanssa, he vaativat tietää, että miksi käytin rahaa turhamaisiin asioihin. Totuus kuitenkin paljastui heille seuraavana päivänä kun opettaja koputti oveemme ja kertoi heille syy. Voitte kuvitella vanhempieni reaktion.

Olin sijoittanut kaikki ansaitsemani rahat kouluvarusteisiin. Tavoitteeni oli siis sen ikäisenä hankkia koulutus ja mennä "ISOON" kaupunkiin hankkimaan parempi elämää perheelleni ja itselleni.

Pakolaisuus oli muuttanut pienen kuusi-vuotiaan pojan ajattelua. Voisi oikeastaan sanoa, että lapsuuteni sinänsä oli hyvin lyhyt. Tämä pieni poika oli joutunut tekemään päätöksiä, jotka me automaattisesti miellämme aikuisten päätöksiksi. Hän teki töitä ja hän halusi paremman elämään. Minulla ei tuolloin ollut aavistustakaan, että jonain päivänä pääsen Eurooppaan, saati Suomeen, paikkaan josta en ollut koskaan aiemmin edes kuullut. Ikävä kyllä lukemattomat pienet pojat ja tytöt maailman kriisialueilla joutuvat ottamaan aikuisten vastuuta ja tekemään asioita, jotka kuuluisivat vain aikuisille. Aivan liian moni lapsi joutuu kokemaan aikuisten maailman raadollisuuden. Minä olin onnekas, selvisin siitä. Läheskään kaikille ei käy näin hyvin.

Sanaan "koti" liitetään monenlaisia ajatuksia. Koti merkitsee monenlaisia asioita eri ihmisille, mutta niissä kaikissa on silti jotain yhteistä, se on turvallisuus. Vasta Suomessa aloin ymmärtää, ettei kotona tarvitse pelätä, koti on se turvallinen paikka, jossa voi olla rauhassa ilman pelkoa. Toki minullakin oli koti kaiken aikaa ollessani pakolainen, mutta se ei ollut koti siinä mielessä, kuin miten sen ymmärrämme. Jatkuva pelossa ja stressissä eläminen on hy-

vin kuluttavaa. Pelkästään se ajaa ihmiset tekemään mitä epätoivoisimpia tekoja. Minullakin meni oma aikani, että saatoin rentoutua kotona. Asia, jota pidetään itsestäänselvytenä, ei ollutkaan itsestäänselvyys minulle.

Rakkaat ystävät ja toverit, olen täällä tänään tässä kertomassa teille tarinaani. Siitä kuusi-vuotiaasta pojasta on tullut poliittinen toimija ja ammattiyhdistysaktiivi. Se samainen pieni poika ei ikimaailmassa olisi kyennyt kuvittelemaan pääsevänsä tähän pisteeseen. Perheemme pääsi lopulta kiintiöpakolaisiksi Suomeen. Perheeni sai mahdollisuuden uuteen elämään, saimme oikean kodin. Isäni ja äitini ajatukset tuntuivat yhtäkkiä piristyneen ja heidän kasvoistaan huokui helpotus. Pääsimme turvaan. Hyvät ystävät, olen tässä siksi ja vain siksi, koska Suomi pelasti minut ja perheen siitä hirveydestä, jota en usko teidän voivan kuvitella. Seistessäni tässä voin sanoa olevani sydämeltäni kurdi. Olen kasvanut Suomessa ja käynyt kouluni täällä, koko elämäni on Suomessa. Siksi minun on voitava sanoa, että tulen olemaan myös ikuisesti suomalainen. Oma identiteettini on siis muuttunut paljon näiden vuosien aikana. Pienenä poikana minä olin pakolainen. Nyt olen juurtunut Suomeen, elämäni on täällä.

Asia ei kuitenkaan silti ole ihan niin yksinkertainen. Pakolainen elää aina jossain määrin kahden maan välissä. Tämä koskee oikeastaan enemmän vanhempiani, koska minä olen tavallaan jo toisen polven pakolainen. Pakolaiset tulevat kaipaamaan aina kotimaataan, siis sitä aikaa, kun heillä oli hyvä olla kotimaassaan. Tällaista kotimaata ei sinänsä välttämättä enää ole olemassa. Maailma muuttuu ja ihmiset muuttuvat, mutta pakolaiset ovat jossain määrin laukussa ajan ja paikan välillä. On hyvin vaikeaa katkaista kaikki siteet entiseen ja muuttua toisen kulttuurin tuotteeksi, oikeastaan se on mahdotonta. Tämä täytyy myös ymmärtää ja hyväksyä, kun puhumme pakolaisuudesta. Pakolaisuus ei missään tapauksessa ole helppo asia, siinä on hyvin monia puolia, joita tulee pystyä tarkistelemaan kiihkottomasti ja objektiivisesti. Oma haaveeni ja unelmani kuitenkin on, ettei kukaan joutuisi käymään läpi sitä samaa pelkoa, epätoivoa ja alituista väkivallan uhkaa, jonka minä ja perheeni koimme. Pakolaisuutta sinänsä emme välttämättä saa koskaan loppumaan, mutta tämän unelman toteutumista me kaikki kykenemme edesauttamaan.